
LITOVELSKÉ LISTINY Z LET 1287 A 1291

V KONTEXTU MĚSTSKÉ KOLONIZACE

V ČESKÝCH ZEMÍCH

Tento článek pojednává o problematice datace měst, konkrétně města Litovel. Dvě listiny z let 1249 a 1250, kde je Litovel zmiňovaná společně s městy Olomouc, Jevíčko, Uničov a Opava, a v jejichž okruhu mají být osvobozeny krčmy hradištského kláštera. Nicméně je téměř jisté, že tyto listiny jsou falzifikáty snažící se napodobit středověké listiny. Další listina, tentokrát z roku 1267, pojednávající o předměstském špitálu, je ze série tzv. Bočkových falzifikátů. Prvním důvěryhodným dokumentem je až listina z roku 1287. V ní Václav II říká, že Litovel založil jeho otec, Přemysl Otakar II. V historiografii se tak obvykle udává do šedesátých let 13. století.

V roce 2004 byl nalezen dřevěný odvodňovací žlab, nacházející se v nejstarší oblasti města. Pomocí dendrochronologické analýzy bylo určeno, že dřevo muselo být pokáceno mezi lety 1252-1256. Aktuální nejlepší odhad je kolem roku 1255. Toto datum sedí i s návštěvou Přemysla Otakara II. na Moravě. Ale podívejme se zpět na listinu z 13. 10. 1287. Vydal ji Václav II a přijmul ji litovelský rychtář Heinrich. Byla napsána gotickou kurzívou na pergamentu 33 × 24 cm. Ve zkratce, Václav II potvrzuje dědičné právo litovelskému rychtáři, který je za to povinen odvádět 10 hřiven stříbra či 1 hřivnu zlata ročně. Listina nám nastiňuje historické okolnosti Olomouckého regionu. Například předchozí rychtář Litovle byl příbuzný (možná i bratr/švagr) rychtáře Olomouckého. Naopak následník Heinricha byl pravděpodobně syn Olomouckého rychtáře.

Další listina, na kterou se podíváme je z roku 1291. Stejně jako předchozí, i tato byla napsána Václavem II, ale tato listina byla adresována litovelským měšťanům. Tato listina uděluje litovelským měšťanům právo nakupovat pozemky od šlechty, a i jiných obyvatel, nařizuje vrchnosti nebránit stěhování do města, povoluje městu každotýdenní trh, vyrábět slad, vařit pivo a uplatňovat mílové právo (možnost provozovat a prodávat své výrobky či služby, a to až do 1 míle od městských příkopů).ⁱ

ⁱ Litovelské listiny z let 1287 a 1291 v kontextu městské kolonizace v českých zemích. *Historica Olomucensia* [online]. 2007, **2017**(53), 13-25 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: https://historie.upol.cz/fileadmin/users/164/HO_53-2017_final.pdf